

deSingel

---

do 3 okt 2013

Blauwe zaal Grote podia

Doric String Quartet

Alex Redington, Jonathan Stone viool

Hélène Clément altviool

John Myerscough cello

---

inleiding **Gert Haelterman** | **19.15 uur** | **Blauwe foyer**

begin **20 uur** | pauze omstreeks **20.55 uur** | einde omstreeks **21.50 uur**

Kwartet

2013-2014

Doric String Quartet
do 3 okt 2013

Meta4
za 14 dec 2013

Quatuor Terpsycordes & Cédric Pescia piano
& Nurit Stark viool
BLOCH DISCOVERY
zo 9 feb 2014

Takács Quartet
za 15 feb 2014

Arcanto Quartett & Jörg Widmann klarinet
wo 26 mrt 2014

Artis Quartett Wien lecture recital
do 3 apr 2014

Artis Quartett Wien
za 5 apr 2014

Artis Quartett Wien publieke masterclasses
zo 6 apr 2014

Doric String Quartet

Alex Redington, Jonathan Stone viool

Hélène Clément altviool

John Myerscough cello

Joseph Haydn (1732-1809)

Strijkkwartet nr 28 in Es, opus 20 nr 1, 'Zon', HobIII:31 24'

Allegro moderato

Menuetto: Allegretto

Affettuoso e sostenuto

Finale: Presto

Erich Wolfgang Korngold (1897-1957)

Strijkkwartet nr 3 in D, opus 34 26'

Allegro moderato

Scherzo: Allegro molto

Sostenuto: Like a Folk Tune

Finale: Allegro

pauze

Robert Schumann (1810-1856)

Strijkkwartet nr 3 in A, opus 41 nr 3 32'

Andante espressivo - Allegro molto moderato

Assai agitato - Un poco Adagio - Tempo risoluto

Adagio molto

Finale: Allegro molto vivace

gelieve uw GSM uit te schakelen

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via www.desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze.

REAGEER
& WIN

Op www.desingel.be kan u uw visie, opinie, commentaar, appreciatie, ...
betreffende het programma van deSingel met andere toeschouwers delen.
Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze.
Neemt u deel aan dit forum, dan maakt u meteen kans om tickets te winnen.

Bij elk concert worden cd's te koop aangeboden door 't KLAverVIER,
Kasteeldreef 6, Schilde, 03 384 29 70 > www.tklavervier.be

Grand café deSingel

open alle dagen 9 > 24 uur

informatie en reserveren +32 (0)3 237 71 00

www.grandcafedesingel.be

drankjes / hapjes / snacks / uitgebreid tafelen

Joseph Haydn. Schilderij van Christian Ludwig Seehas.

Joseph Haydn

Strijkkwartet nr 28 in Es, opus 20 nr 1,
'Zon', HobIII:31

De cyclus kwartetten opus 20 was onder tijdgenoten gekend onder twee titels: de 'Große Quartette' en de 'Sonne-Quartette'. Groot zijn ze inderdaad; een zonsopgang op vlak van de sonatevorm en van het kwartetgenre in het bijzonder. De tweede bijnaam is afkomstig van de afbeelding van een zon op het voorblad van een vroege uitgave. Het eerste deel van dit kwartet opus 20 nr 1 is opmerkelijk op vormtechnisch vlak, met een voor Haydn zeer typerende ondeugendheid. Aan het begin van de doorwerking, na drie maten, verschijnt namelijk het beginthema opnieuw in de hoofdtoonard waardoor de reëxpositie al lijkt ingezet, natuurlijk om kort daarna met zestiendenloopjes die in estafette tussen de cello en de eerste viool worden doorgegeven echt te beginnen moduleren, zoals het hoort in een doorwerking. Ook de overgang in het tweede deel van de middensectie, het trio, naar de herneming van het menuet (het beginthema) gebeurt vormelijk op zeer poëtische wijze.

Op vlak van schriftuur is er een duidelijke evolutie vergeleken met de kwartetten uit opus 17. De cello wordt in deze kwartetten niet meer behandeld als louter leverancier van een baslijntje, net zomin als de middenstemmen enkel nog de rol van lijfknecht in dienst van de eerste viool toebedeeld krijgen, alleen om de hoofdstem er goed te laten uithoren. Het tweede thema van het openingsdeel wordt zo geheel tegen de traditie in gepresenteerd door de cello. In het slotdeel waagt Haydn zich in een passage aan ritmische spelerei met syncopes in de eerste viool, gevolgd door tegentijden op de zwakke tweede tel van de 2/4-maat in de onderstemmen, waardoor het maatgevoel voor de toehoorder vervaagt.

Het onmiddellijke succes van de kwartetten bewijst dat in de relatieve afzondering op Esterháza, het domein van zijn broodheer ten Zuidoosten van Wenen, Haydn de vinger aan de pols had van de heersende tendensen in de muzikale smaak van die dagen; een ontpopping van de ietwat oppervlakkige koketterie van de galante stijl naar een gevoelvolle uiting van diepgang en persoonlijke expressie aan de dageraad van de romantische periode, die in literaire kringen al volop nieuw licht wierp op het ondermaanse.

Erich Wolfgang Korngold

Erich Wolfgang Korngold

Strijkkwartet nr 3 in D, opus 34

In de woelige jaren '30 was er ook onder Europese musici een exodus op gang gekomen naar de Verenigde Staten. Korngold ontvluchtte samen met zijn vrouw en zijn vader, een muziekcriticus die hem destijds gepromoot had als wonderkind, zijn geliefde Wenen na de Anschluss in 1938. Joodse componisten waren onder het naziregime persona non grata.

Korngold vestigde zich in Hollywood, waar hij als het ware in een kolonie van uitgeweken componisten belandde, met in de wijde omtrek burens als Schönberg en Stravinsky. Sedert 1934 al werkte Korngold samen met de Warner Brother's filmstudio, de eerste maal op verzoek van de beroemde filmregisseur en landgenoot Max Reinhardt. Dit nieuwe medium benaderde hij op dezelfde wijze als de opera, een genre waarmee hij al ruim zijn sporen had verdiend. Korngold daarover: "Net zoals voor het operapodium, probeer ik dramatisch melodieuze muziek te vinden voor een film, met symfonische ontwikkeling en variatie van de thema's." Een techniek die in essentie ontwikkeld was door Wagner en een grote stempel heeft gedrukt op de filmmuziek tot op de dag van vandaag.

Door dit gedwongen ballingschap werd Korngold steeds pessimistischer. Uitvoeringen van zijn werk werden verboden door het naziregime, en daarom zag hij er het nut niet van in om nieuw concertwerk te creëren. Tegelijk groeide zijn onvrede over zijn filmwerk, omwille van de afnemende kwaliteit van de projecten die hem aangeboden werden. Daarbovenop vormde de kwijnende gezondheid van zijn dominante vader een bijkomende bekommernis. Al deze factoren zetten hem in het jaar 1944 aan om zich in het grootste geheim opnieuw te wenden tot absolute muziek, dit voor het eerst sedert 1937. Dit gebeurde zo discreet dat zijn vrouw compleet verrast was toen ze in 1944 als kerstcadeau de schetsen ontving van het kwartet: "Ik had geen enkel vermoeden over het kwartet; hij had het onderwerp vermeden en had niet eens een enkele noot aangeslagen op de piano." De volgende zomer in

1945, het sterfjaar van zijn vader, was het kwartet voltooid. Uit zijn correspondentie bleek dat Korngold trots was over zijn kwartet, of op zijn minst tevreden om opnieuw met absolute muziek bezig te zijn. Mogelijk heeft hij het kwartet op de piano voorgespeeld voor Alma Mahler, een kennis uit zijn jeugdijaren, die ook in Los Angeles vertoefde in die tijd.

Het eerste deel is een sonatevorm met twee contrasterende thema's. Het eerste thema daalt chromatisch; het tweede thema stijgt aarzelend, in kleine stappen. Het effect hiervan is ietwat behoedzaam en mistig. Bij de ontwikkeling van deze thema's groeien de intervallen steeds extremer: het stijgende tweede thema dat bij aanvang opgebouwd was uit kleine intervallen wordt uitgerekt in kwarten en daarna in oktaven. 'Avanti!' noteert Korngold in de partituur temidden van deze oktaven. Maar ook de dalende intervallen van het eerste thema groeien en worden steeds dissonanter. Pas aan het eind van het deel wordt dit atonale conflict opgelost door een geruststellend zacht akkoord van re groot, de eerste ondubbelzinnige aanduiding van de hoofdtoonard van het kwartet.

Het tweede deel is een scherzo in ABA-vorm. In het B-deel, het trio, wordt een melodie gebruikt uit de film 'Between Two Worlds'. Dit was de muziek die Korngold het meest genegen was, boven al zijn andere filmwerk.

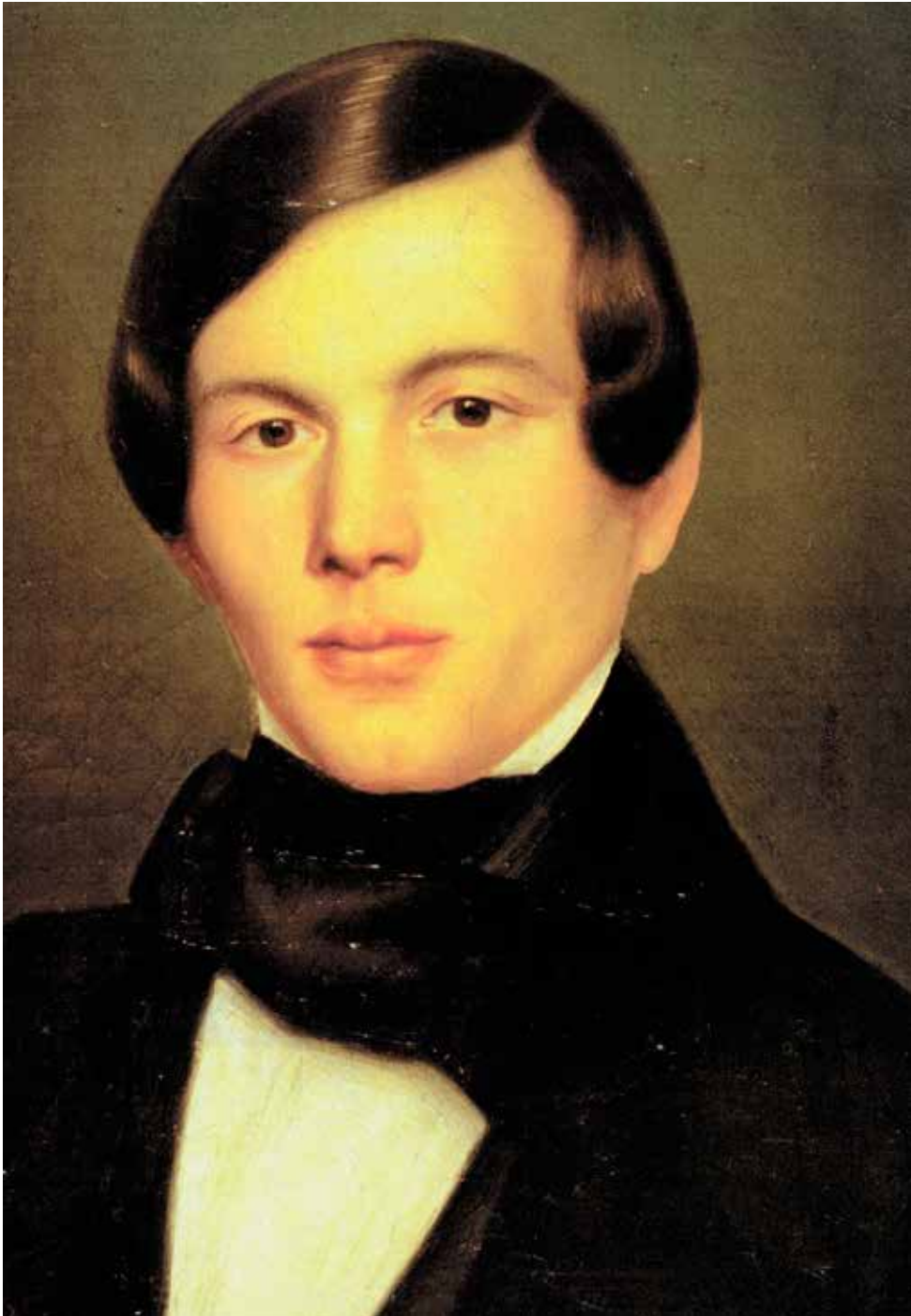
Het trage derde deel maakt gebruik van het liefdesthema uit de film 'The Sea Wolf' uit 1941. Een modaal thema opgebouwd uit stijgende kwarten, dat gebruik maakt van een steeds weerkerend motief sinds Korngolds jeugdwerk, het 'Motiv des fröhlichen Herzens'. Het thema wordt onderwerp van een variatiereeks.

In de finale, Allegro con fuoco, evolueert vurige vitaliteit naar een grappig tweede thema dat Korngold later in 1946 recycleerde in de film 'Devotion', over de gezusters Brontë. Net voor het eind wordt het dalende thema uit het eerste deel kort in herinnering gebracht, met een verwrongen stijgende omkering, en eindigt het kwartet in een sterk tonale overwinningroes.

De kruisbestuiving met het beeldend en dramatisch werk in deze absolute muziek geeft een inzicht in Korngolds compositiemethodiek. Een procédé dat zeker niet uniek is voor deze componist en toelaat om veel zogenaamd abstracte muziek doorheen de eeuwen in een ander daglicht te zien.

Korngolds muziek is ontsprongen uit een ongewoon rijke verbeeldingskracht, en is op zich buitengewoon beeldend in de traditie van Mahler en Richard Strauss. De leerschool van het muzikaal drama heeft ook op diens kamermuziek een duidelijke stempel gedrukt, in de lyrische thema's en de voorliefde voor sterke contrasten en dramatische climaxen. In dit Derde Kwartet zoekt de componist meer naar intimiteit, en kan men de componeertechnische virtuositeit onderkennen in een grotere economie van middelen, een meer gepolijste frasering en een grotere ontplooiing van de polyfonie.

Robert Schumann

Robert Schumann

Strijkkwartet nr 3 in A, opus 41 nr 3

Het jaar 1842 was het jaar van de kamermuziek voor Robert Schumann, waarin hij naast zijn 3 Strijkkwartetten opus 41, ook zijn Pianokwintet en -kwartet componeerde; stuk voor stuk werken die nu tot het standaardrepertoire behoren. De jaren daarvoor had hij zich respectievelijk in 1840 op het lied en in 1841 op de orkestmuziek toegelegd. Tegen de tijd dat hij ernstig begon na te denken om kamermuziek te schrijven was zijn 'wilde jeugd' – zoals hij het zelf noemde – voorbij. De romantische impulsiviteit en extravagantie schoven naar de achtergrond. Niettemin was zijn inspiratie niet uitgeput, maar had ze net aan kracht en diepte gewonnen. Zijn kennis en kunde van muziektechnische schriftuur was soepeler en vaster dan ooit.

Op methodische manier bereidde Schumann zich voor door een twee maanden durende studie van de kwartetten van Beethoven en Mozart, waarvan hij de partituren in april 1842 besteld had. Eenmaal aan de schrijftafel vlotte het werk met opmerkelijke gezwindheid, zoals Schumann zelf schreef aan enkele van zijn vrienden. De drie kwartetten waren in weinig meer dan een maand voltooid. De autograaf laat zien dat de vier delen van het derde kwartet voltooid waren op respectievelijk 18, 20, 21 en 22 juli 1842. Niettegenstaande deze korte scheppingsperiode mag men de componist geloven als hij schrijft: "Ik heb me geen ongemak ontzien om iets goeds – en zoals ik vaak denk – mijn beste te produceren." Ook Mendelssohn, aan wie de kwartetten waren opgedragen dacht er zo over (hoewel hij vermeed om zijn lof op schrift te zetten in zijn correspondentie).

De toonaard van de trage inleiding tot het eerste deel (Andante espressivo) blijft versluierd gedurende zeven maten door een reeks modulaties die uitmonden in een dramatische pauze voor het deel goed en wel aanvat. Intussen is tot vier maal toe het interval van een vallende kwint geponeerd, een bouwsteen die in het eerste thema van het Allegro molto moderato dat volgt een grote rol zal spelen. Harmonisch en melodisch is dit motief identiek aan de openingsfiguur van Beethovens 18de Pianosonate in Es, opus 31 nr 3. De tweede, en daarna de eerste viool sluiten de inleidende maten af met bijna vragende herhalingen van dit interval, een oktaaf van elkaar verwijderd.

Het eerste thema van het Allegro molto moderato bestaat uit twee zinnen. Eerst is er weer de vallende kwint, waarna een vloeiende passage in elegante boog volgt, binnen het symmetrisch bestek van 8 maten (in de klassieke periode de standaard voor de lengte van een muzikaal thema). De tweede zin is in eerste instantie samengesteld uit de noten van het gebroken akkoord van la groot in de eerste viool, gevolgd door imitaties in de andere instrumenten, van hoog naar laag, dalend met een kleine terts.

Het vloeiende tweede thema in de dominant, eerst toegekend aan de cello in het chanterelleregister, is gekenmerkt door een agogisch accent in de tweede maat, wat een effect van ritmische verschuiving teweegbrengt. De begeleiding bestaat uit een reeks half gebonden akkoorden na de tijd, dus met een gesyncopeerd effect. Een passage die destijds als te 'pianistisch' werd ervaren. Als het tweede thema wordt overgenomen in de eerste viool, schuift de harmonie in de begeleiding geleidelijk chromatisch naar boven, tot een reeks akkoorden in de eerste vioolpartij met een reminiscentie aan de vallende kwint de expositie (de eerste voorstelling van de thema's, eerste onderdeel van een sonatevorm) beëindigen.

De beknopte en turbulente doorwerking maakt ingenieus gebruik van de vallende kwint uit het eerste thema in haar harmonische progressie. Het tweede thema verschijnt opnieuw in de tonica, en wordt op soortgelijke manier als voorheen ontwikkeld, met tenslotte dezelfde akkoordenreeks, waarbij de cello het laatste woord krijgt, met een vallende kwint.

Het tweede deel (Assai agitato) is welbeschouwd een thema met drie zeer vrije variaties, als alternatief voor het gebruikelijke scherzo. Het openingsthema klinkt geagiteerd, door de kortademige motieven gebouwd op de typische Schumanneske syncopering na de sterke eerste tel van de maat. De variaties vertonen een losse verwantschap met het thema, op een manier die gebruikelijker is voor 20ste-eeuwse composities, in hoofdzaak verwant door het gemeenschappelijk gebruik van een stijgende kwart (van do kruis naar fa kruis) waarmee het thema begint. Deze stijgende kwart kan men herkennen in de eerste variatie, waarin het thema wordt gesuggereerd en versterkt door de benadrukte triolen. In een andere vorm kan men de stijgende kwart herkennen aan de lange notenwaarden, omspeeld met dalende loopjes in korte noten, die vervolgens geïmiteerd worden in een emotioneel intense fugatopassage. Na een korte verschijning van het thema in zijn originele vorm – nu lijkt het een tweede adem gevonden te hebben en wordt het gepresenteerd als een reflectief en

melancholisch Poco adagio met canonische imitaties tussen cello en altviool – komt plots een nieuwe variatie naar voor, met het thema in een nieuwe extraverte gedaante, waarin de stijgende kwart weer een voorname rol speelt, begeleid door gebroken akkoorden in staccato. In de coda slaat de sfeer weer helemaal om met een nieuw thema, gegroeid uit de laatste variatie. De componist twijfelt even over een eind in mineur, maar komt tenslotte tot berusting.

In het Adagio molto van de derde beweging hoort men Schumann in zijn gedaante als de bezadigde Eusebius, een van zijn literaire alter ego's, met een eloquent en bezielend lied waarbij de formule van het klassiek thema in acht maten met voeten wordt getreden. Met een nevenfrase voorzien van begeleiding in dubbelgrepen (waarbij verschillende snaren tegelijk worden aangestroken) met obstinaat herhaald ritme slaat de tonaliteit op drift. Hierna verschijnt opnieuw het liedthema in zijn oorspronkelijke vorm in contrapunt verweven met de nevenfrase, waarbij de begeleiding voortdurend aan complexiteit wint. De passie bereikt hierbij een hoogtepunt tot ze bedaart in een vredig einde, waar in de altviool het obstinate begeleidingsritme uitdooft met een rein oktaaf in dubbelgreep.

De finale is een uitgebreid rondo met heldere vorm. Hier komt Florestan voor de voetlichten, Schumanns vurige alias, duidelijk van bij het ontketenen van het eerste onregelmatige thema, puur homofoon van aard (een thema met akkoordische begeleiding), dat verder zal fungeren als refrein. Meteen daarna volgt een figuur in de eerste viool, vervolgens doorgegeven aan de andere stemmen. Na een kort tussenspel in triolen (bijna elke noot van de hoofdstem wordt drie maal gespeeld) klinkt een thema, dat verderop wordt doorspekt met imitaties; een thema dat gelijkenissen vertoont met een gavotte uit de Zesde Franse Suite van de door Schumann zeer bewonderde J.S. Bach. Dit muzikaal materiaal verschijnt opnieuw, ook een vereenvoudigde versie van de 'gavotte', tot de finale met het krachtige refreinthema naar een briljant hoogtepunt wordt gevoerd.

Toen de drie Strijkkwartetten opus 41 in druk waren, schreef Schumann naar zijn uitgever Härtel: "Ik weet dat deze kwartetten belangrijk zijn en karakteristiek voor de nieuwste en laatste tendensen in deze vorm van muziek, en de vorm is in geen geval uitgeput." Quod erat demonstrandum.

Binnenkort in deSingel

lecture recital
Heinz Holliger componist
& **Jan Michiels** piano

Over de 'Partita' van H. Holliger

wo 9 okt 2013 | Muziekstudio | 20 uur
spreektaal Engels | € 10 (basis) € 8 (-25/65+
en tickethouders concert do 10 okt 2013)

Heinz Holliger

Eerste hulp bij hedendaagse muziek nodig? Geen betere spoedbehandeling dan deze van de componist zelf. De Zwitserse componist Heinz Holliger himself wijdt u in in zijn even wonderlijke als indringende klankwereld. Centraal staat zijn compositie 'Partita' voor piano solo uit 1999. De 'Partita' ondergaat tijdens dit lecture recital een complete dissectie, zodat u helemaal voorbereid bent op de integrale uitvoering tijdens het concert de avond nadien. Holliger vertelt hoe precies hij te werk is gegaan. Pianist Jan Michiels illustreert met livefragmenten uit de 'Partita' en uit de composities die Holliger hebben geïnspireerd.

Binnenkort in deSingel

concert
Heinz Holliger hobo
& **Jan Michiels** piano

do 10 okt 2013 | Blauwe zaal | 20 uur
gratis inleiding . Piet Van Bockstal | 19.15 uur | Blauwe foyer
€ 22, 18 (basis) € 18, 14 (-25/65+) € 8 (-19 jaar)

Jan Michiels

R Schumann

Gesänge der Frühe, opus 133 voor piano solo
Drei Romanzen, opus 94 voor hobo en piano

B Britten

Temporal Variations voor hobo en piano

E Carter

HBHH voor hobo solo
Figment VI voor hobo solo

H Holliger

Elis (Drei Nachtstücke) voor piano solo (1961)
Partita voor piano solo (1999)
Zwei Stücke nach Mani Matter voor piano solo (2011)
Feuerwerklein voor piano solo (2012)
Dr Igu und Dr Haas voor piano en spreekstem (1995)

Doric String Quartet

Het Doric Quartet werd in 1998 opgericht aan de Pro Corda National School for Young Chamber Music Players. Vanaf 2002 volgde het Doric String Quartet het ProQuartet Professional Training Program in Parijs, waar ze les kregen van leden van het Alban Berg Quartett, Artemis Quartett, Hagen Quartett, LaSalle Quartet en van György Kurtág. Het Doric String Quartet won de eerste prijs op de Osaka International Chamber Music Competition in 2008, de tweede prijs op de Premio Paolo Borciani International String Quartet Competition en de Ensemble Prijs op de Festspiele Mecklenburg-Vorpommern. Het kwartet gaf concerten met Ian Bostridge, Philip Langridge, Mark Padmore, Alexander Melnikov, Daniel Müller-Schott, Chen Halevi en het Florestan Trio. In de herfst van 2010 maakte het kwartet haar Amerikaans debuut in het Frick Museum in New York en in de Library of Congress in Washington. Daarnaast zijn ze regelmatig te gast in het Konzerthaus Berlin, Concertgebouw Amsterdam, Konzerthaus Wien, Laeiszhalle Hamburg en in Brussel, Frankfurt, Luzern, Milaan, Moskou en Parijs. Ze gaven concerten op grote festivals als de Schwetzingen Festspiele, Festspiele Mecklenburg-Vorpommern, Carinthischer Sommer, Incontri in Terra di Siena en de festivals van East Neuk en Isle of Man. Hoogtepunten van het seizoen 2013-14 zijn concerten in het Concertgebouw Amsterdam, Wigmore Hall Londen, Alte Oper Frankfurt, in Hamburg, Madrid, Boedapest en Aarhus en tournees door Australië (Huntington Festival), Nieuw-Zeeland, de Verenigde Staten en Canada. In 2009 verscheen de eerste cd van het Doric String Quartet op het Wigmore Hall Live label. Sinds 2010 heeft het kwartet een exclusief contract met Chandos Records. De eerste cd op dit label verscheen in 2010 en bevat de integrale strijkkwartetten van Korngold. In 2011 volgde een cd met kwartetten van Walton, die werd genomineerd voor een Gramophone Award. In 2012 verschenen de opnamen van de drie strijkkwartetten van Schumann en Schuberts 'Rosamunde' en 'Der Tod und das Mädchen'. Opnamen van werken van Janáček, Haydn en Brett Dean staan op stapel. www.doricstringquartet.com

Alex Redington, Jonathan Stone viool

Hélène Clément altviool

John Myerscough cello

Tijdelijk Doric String Quartet in deSingel

---

do 3 okt 2013

Haydn, Schumann, Korngold

deSingel debuutconcert

deSingel

Internationale Kunstcampus

---

architectuur

theater

dans

muziek

---

www.desingel.be

t +32 (0)3 248 28 28

Desguinlei 25

B-2018 Antwerpen

 deSingelArtCity

deSingel is een kunstinstelling van de Vlaamse Gemeenschap en geniet de steun van de Provincie en de stad Antwerpen.

STAD ANTWERPEN

mediasponsors

dS De
Standaard

DE GROENE
AMSTERDAMMER

Knack

CANVAS